

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека

№ 23.

ЗБІРНИК ДРІБНИХ ВІРШІВ.

З 7 малюнками і портретом.

Накладом „Канадийского Фармера“

852 MAIN STREET,

WINNIPEG, CANADA

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека
№ 23.

ЗБІРНИК ДРІБНИХ ВІРШІВ.

— 0 —

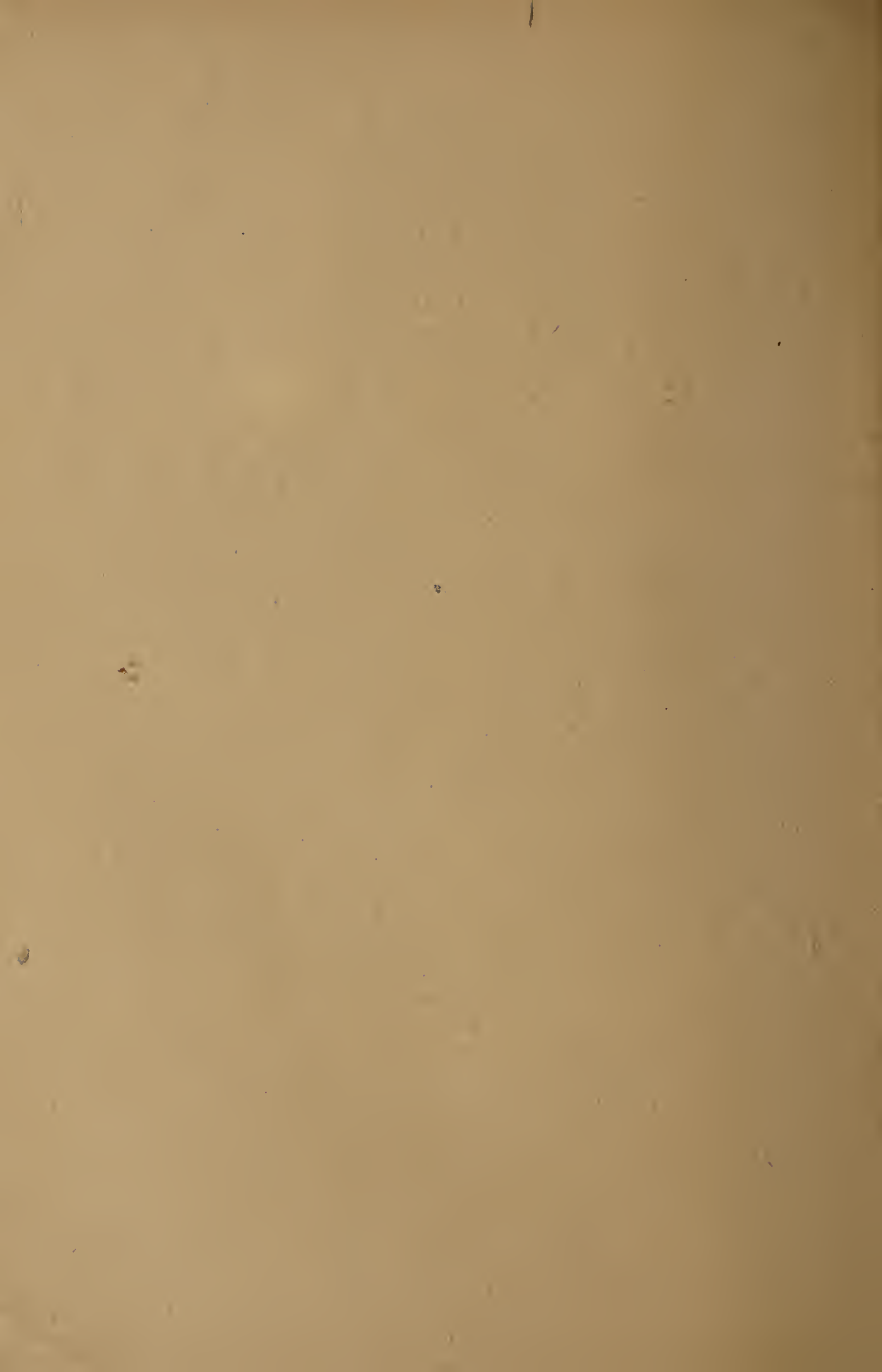
З 7 малюнками і портретом.

Накладом „Канадийского Фармера.”
852 Main Street, Winnipeg, Canada.

M. Webster

Вітре буйний, вітре буйний!
Ти з морем говориш, —
Збуди його, заграй ти з ним,
Спитай сине море:
Воно знає, де мій милий,
Бо його носило;
Воно скаже, сине море,
Де його поділо.

Коли милого втопило —
Розбий сине море!
Піду шукать миленького,
Втоплю своє горе.
Втоплю свою недоленьку,
Русалкою стану,
Пошукаю в чорних (филях?),
На дно моря кану.

Найду його — пригорну ся,
На серці зомлію.
Тогді, хвиле, неси з милим,
Куди вітер віє!
Коли-ж милий на тім боці, —
Буйнесенький знаєш,
Де він ходить, що він робить:
Ти з ним розмовляєш.

Коли плаче, то й я плачу;
Коли ні — співаю;
Коли-ж згинув чорнобривий,
То й я погибаю.
Тогді неси мою душу
Туди, де мій милий;
Червоною калиною
Постав на могилі!

Буде легше в чужім полі
Сироті лежати:
Буде над ним його мила
Квіткою стояти.
І квіткою й калиною
Цьвісти над ним буду,
Щоб не пекло чуже сонце,
Не топтали люди.

Я в-вечері посумую,
А в ранці поплачу;
Зійде сонце — утру сльози,
Ніхто й не побачить.
Вітре буйний, вітре буйний!
Ти з морем говориш, —
Збуди його, заграй ти з ним,
Спитай синє море!...

(1838)
Петербург.

— 0 —

На що мені чорні брови?
На що карі очі?
На що літа молодії,
Веселі, дівочі?
Літа мої молодії
Марно пропадають,
Очи плачуть, чорні брови
Од вітру линяють.
Серце вяне, нудить сьвітом,
Як пташка без волі.
На що-ж мені краса моя,
Коли нема долі?
Тяжко мені сиротою
На сім сьвіті жити:
Свої люди — як чужії,
Ні з ким говорити;
Нема кому розпитати,
Чого плачуть очі?
Нема кому розказати,

Чого серце хоче,
Чого серце, як голубка,
День і ніч воркує;
Ніхто його не питає,
Не знає, не чує;
Чужі люди не питають,
Та й на що питати?
Нехай плаче сиротина,
Нехай літа тратить!
Плач-же, серце, плачте, очі,
Поки не заснули,
Голоснійше, жалібнійше,
Щоб вітри почули,
Щоб понесли буйнесенькі
За синєє море —
Чорнявому, зрадливому
На лютеє горе!

(1839)

Петербург.

— 0 —

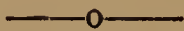
Тяжко, важко в світі жити.
Сироті без роду:
Нема куди прихилить ся, —
Хоч з гори та в воду!
Утопив ся-б молоденький,
Щоб не нудить світом;
Утопив ся-б, — тяжко жити,
І нема де дітись.
В того доля ходить полем,
Колоски збирає;
А моя десь, ледащиця,
За морем блукає.
Добре тому багатому:
Його люди знають;
А зо мною зострінуть ся —

Мов не добачають.
Багатого губатого
Дівчина шанує;
Надо мною, сиротою,
Сьмієть ся, кепкує.

»Чи я-ж тобі не вродливий,
Чи не в тебе вдав ся,
Чи не люблю тебе щиро,
Чи з тебе сьміяв ся?
Люби-ж собі, моє серце,
Люби, кого знаєш,
Та не сьмій ся надо мною,
Як коли згадаєш!
А я піду на край сьвіта...
На чужій сторонці
Найду красчу, або згину,
Як той лист на сонці.»

Пішов козак сумуючи,
Нікого не кинув;
Шукав долі в чужім полі,
Та там і загинув.
Умираючи дивив ся,
Де сонечко сяє...
Тяжко-важко умирати
У чужому краю!

(1840)
Петербург.

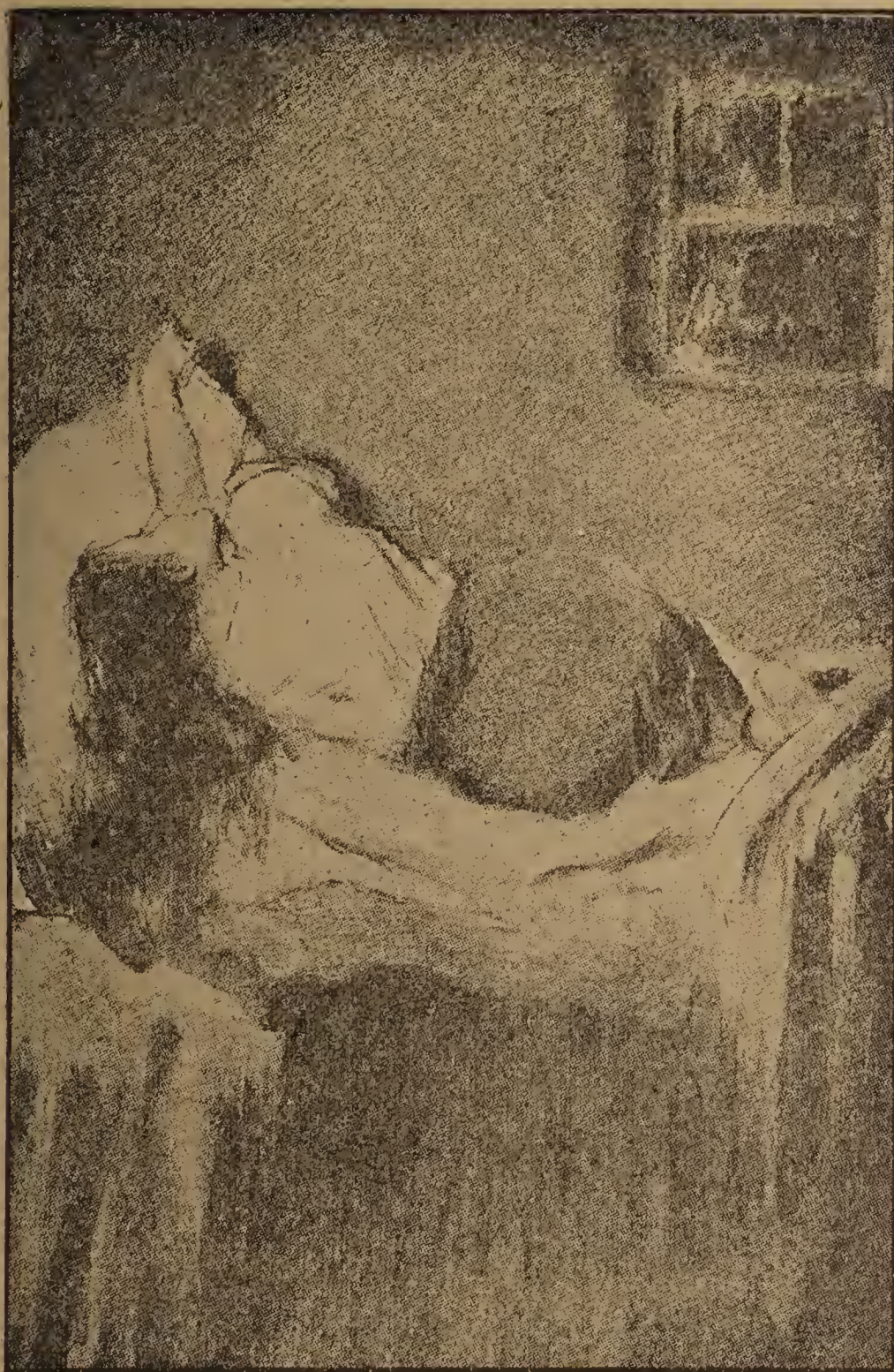

ДІВОЧІЇ НОЧИ.

Висушили карі очі
Дівочії ночі.

Черниця Марана.

Розплела ся густа коса
Аж до пояса,
Розкрили ся перси-гори —
Филі серед моря;

Розплела ся густа коса...

Засіяли карі очі —
Зорі серед ночі;
Білі руки простягли ся, —
Так би й обвили ся
Кругом стану, і в подушку
Холодну впили ся
Та й залякли та й замерли,
З плачем розняли ся.
»Нащо мені коса-краса,
Очі голубині,
Стан мій гнучий, коли нема
Вірної дружини?
Немає з ким полюбитись,
Серцем поділитись!...
Серце моє! серце моє!
Тяжко тобі битись
Одинокому! З ким жити?
З ким? Сьвіте лукавий,
Скажи мені!... Нащо мені
Тая слава?... Слава!...
Я люблю, я жити хочу
Серцем, не красою!
А мені ще й завидують,
Гордою і злою
Злії люде нарікають,
А того й не знають,
Що я в серці заховала...
Нехай нарікають, —
Гріх їм буде!... Боже милий,
Чому ти не хочеш
Укоротить свої темні,
Тяжкі мені ночі?
Бо я в день не одинока,
З полем розмовляю, —
Розмовляю і недолю
В полі забуваю, —
А в ночі...«

Та й оніміла,
Сльози полили ся...
Білі руки простягли ся,
В подушку впили ся.

ХУСТИНА.

Чи то на те божя воля,
Чи така їй доля?
Росла в наймах, виростала,
З сиротою покохалась.
Неборак, як голуб, з нею,
З безталанною своєю,
Од зіроньки до зіроньки
Сидять собі у вдівоньки,
Сидять собі, розмовляють,
Пречистої дожидають.
Діждали ся...

З Чигирину
По всій славній Україні
Заревли великі дзвони,
Щоб сіддали хлопці коні,
Щоб мечі, шаблі гострили
Та збирались на весільє,
На веселе погуляньє,
На криваве залицяньє.

У неділеньку та ранесенько
Сурми, труби вигравали;
В поход у дорогу славні компанійці
До схід сонечка рушали.
Випровожала вдова свого сина,
Ту єдиную дитину,
Випровожала сестра свого брата,
А сірому сиротина
Випровожала, коня напувала
До зірниці із криниці,
Виносила зброю: шаблю золотую
І рушницю-гаківницю.
Випровожала три поля, три милі,
Прощала ся при долині,
Дарувала шиту шовками хустину,
Щоб згадував на чужині.

Ой хустино, хустиночко,
Мережана, шита!
Тільки й слави козацької,
Сіделечко вкрити.

Вернула ся, журила ся,
На шлях битий дивила ся,
Квітчала ся, прибиралась,
Що день божий сподівалась,
А в неділеньку ходила
Виглядати на могилу.

Мина літо, мина й друге,
А на третє линуть
Преславнії компанійці
В свою Україну.
Іде військо, іде й друге,
А за третім з-тиха —
Не диви ся, безталанна!
Везуть тобі лихо:
Везуть труну мальовану,
Китайкою криту,
А за нею з старшиною
Іде в чорній свиті,
Сам полковник компанійський,
Характерник з Січи.
За ним ідуть есаули,
Та плачуть ідучи.
Несуть пани есаули
Козацькою зброю:
Литий панцир порубаний,
Шаблю золотую,
Три рушниці - гаківниці
І три самопали;
А на зброї козацькая
Кров позасихала.
Ведуть коня вороного,
Розбиті копита,
А на йому сіделечко,
Хустиною вкрите.

1847.

Орська кріпость.

Чого мені тяжко? чого мені нудно?
Чого серце плаче, ридає кричить,
Мов дитя голодне? Серце моє трудне,
Чого ти бажаєш? що в тебе болить?
Чи пити, чи їсти, чи спатоньки хочеш?
Засни, моє серце, на віки засни,
Невкрите, розбите. А люд навісний
Нехай скаженіє! Закрий серце' очи!...

1848, 13.-XI.

Петербург.

—««О»»—

МАЛЕНЬКІЙ МАРЯНІ.

Рости, рости, моя пташко,
Мій маковий цвіте,
Розвивай ся, поки твоє
Серце не розбите,
Поки люде не дознали
Тихої долини!...
Дознають ся — пограють ся,
Засушать та й кинуть.
Ані літа молодії,
Повиті красою,
Ні карії оченята,
Умиті сльозою,
Ані серце твоє тихе,
Добрее дівоче
Не заступить, не закриє
Неситії очи.

Найдуть злії, та й окрадуть...
І тебе убогу
Кинуть в пекло... Замучиш ся
І прокленеш Бога.
Не цвіти ж, мій цвіте новий,
Нерозвитий цвіте!
Зовянь тихо, поки твоє
Серце не розбите!

1845. 20.-XII.

Вюнища.

Минають дні, минають ночі,
Минає літо, шелестить
Пожоекле листя; гаснуть очі,
Заснули думи, серце спить;
І все заснуло, — і не знаю,
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Бо вже й не плачу й не сьміюсь...

Доле, де ти? доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль, Боже,
То дай злої, злої!

Не дай спати ходячому,
Серцем замирати,
І гнилою колодою
На світі лежати;
А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні, то проклинать
І світ запалити!

Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі;
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік-віки,
І сліду не кинуть
Ніякого! однаково —
Чи жить, чи загинуть...

Доле, де ти? доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль, Боже,
То дай злої, злої!

1845. 21.-XII.
Вюнища.

ЛІЛЕЯ.

»За-що мене, як росла я,
Люде не любили?
За-що мене, як виросла,
Молодую вбили?
За-що вони, тепер мене
В палатах витають,
Царівною називають,
Очей не спускають
З мого цвіту, дивують ся,
Не знають де діти?
Скажи мені, мій братіку,
Королевий цвіте!«
— »Я не знаю, моя сестро!«
І цвіт королевий
Схилив свою головоньку
Червоно-рожеву
До білого, пониклого
Личенька лілеї.
Сам Господь вітав над ними
І творив сьвятеє
Землі грішній... І лілея
Росою-сльозою
Заплакала і сказала:

— »Брате мій! З тобою
Ми давно вже кохаємось,
А я й не сказала,
Як була я людиною,
Як я мордувалась.
Моя мати — чого вона,
Вона все журилась,
І на мене, на дитину,
Дивилась, дивилась
І плакала... Я не знаю,
Мій брате єдиний,
Хто їй лихо заподіяв.
Я була дитина,
Я грала ся, забавлялась;
А вона все вяла,

Та нашого злого пана
Кляла, проклинала,
Та й умерла. А мене пан
Взяв догодувати.
Я виросла, викохалась
У білих палатах;
Я не знала, що байстря я,
Що його дитина.
Пан поїхав десь далеко,
А мене покинув.
І прокляли його люде,
Будинок спалили;
А мене, не знаю за-що,
Убили — не вбили,
Тільки мої довгі коси
Остригли, накрили
Острижену ганчіркою,
Та ще й реготались;
Жиди навіть нечистії
На мене плювали.
Оттаке-то, мій братіку,
Було мені в сьвіті!
Молодого, короткого
Не дали дожити
Люде віку. Я умерла
Зимою під тином,
А весною процвіла я
Цвітом при долині,
Цвітом білим, як сніг білим,
Аж гай звеселила.
Зимою люде, Боже мій,
В хату не пустили,
А весною мов на диво,
На мене дивились.
А дівчата завітчались
І почали звати
Лілеєю-снігоцвітом;
І я процвітати
Стала в гаї, і в теплиці,
І в білих палатах.
Скажи ж мені, мій братіку,

Королевий цвѣте:
На-що мене Бог поставив
Цвѣтом на сѣм сьвѣті?
Щоб людей я веселила,
Тих самих, що вбили
Мене й матір? Милосердний,
Сьвятий, Боже милий!»

І заплакала лїлея,
А цвѣт королевий
Схилив свою головоньку
Червоно-рожеву
На білее, пониклее
Личенько лїлеї.

1846. 25.-VII.

Київ.

Ой одна я, одна,
Як билинонька в полі,
Та не дав мені Бог
Ані щастя ні долі.

Тільки дав мені Бог
Красу, карії очи, —
Та й ті виплакала
В самотині дівочій.

Ані братіка я,
Ні сестрички не знала,
Між чужими зросла,
Та вже й вянути стала...

Де-ж дружина моя?
Де ви, добрії люде?
Їх нема, я сама,
А дружини — й не буде!...

1847.

Петербург, у цитаделі.

КАЛИНА.

»Чого ти ходиш на могилу?»

На-силу мати говорила:

»Чого ти плачеш ідучи?

Чого воркуєш у ночі,

Моя голубко сизокрила?»

— »Так, мамо, так!»

І знов ходила,

А мати плакала ждучи.

Не сон-трава на могилі

В ночі процвітає:

То дівчина заручена

Калину сажає,

І сльозами поливає,

І Господа просить:

„Пошли, Боже, дощі в ночі

І дрібнії роси,

Щоб калина прийняла ся,

Розпустила віти:

Може пташкою прилине

Милий з того світа.

Зовю йому кубелечко

І сама прилину,

І будемо щебетати

В-купці на калині.

Будем плакати, щебетати,

Тихо розмовляти,

Будем в-купочці у-ранці

На той світ літати.»

І калина прийняла ся,

Віти розпустила,

І три літа на могилу

Дівчина ходила.

На четверте... не сон-трава

В ночі процвітає,

То дівчина з калиною

Плаче-розмовляє:

»Широкая, высокая
Калино моя!
Не водою до схід сонця
Поливана!
Широкої сльози-ріки
Тебе полили,
Їх славою лукавою
Люде понесли.
Зневажають подруженьки
Подругу свою,
Зневажають червону
Калину мою.
Повий мою головоньку,
Росою умий,
І вітами широкими
Од сонця закрий!
Мене знайдуть, поховають,
Мене осьміють;
Широкої твої віти
Діти обірвуть.»

В-ранці рано на калині
Пташка щебетала;
Під калиною дівчина
Спала, не вставала:
Утомилось молодеє,
На віки спочило...

Вставало сонце з-за могили,
Раділи люде встаючи;
А мати й спати не лягала,
Вечерять доню дожидала
І тяжко плакала ждучи.

1847.

Петербург, у цитаделі.

ТРИ ШЛЯХИ.

Ой три шляхи широкії
До-купи зійшли ся;
На чужину з України
Брати розійшли ся;
Покинули стару матір;
Той жінку покинув,
А той сестру, а найменший
Молоду дівчину.

Посадила стара мати
Три ясени в полі,
А невістка посадила
Високу тополю;
Три явори посадила
Сестра при долині,
А дівчина заручена
Червону калину.

Не прийнялись три ясени,
Тополя всихала,
Повсихали три явори,
Калина зовяла.
Не вертають ся три брати,
Плаче стара мати,
Плаче жінка з діточками
В нетопленій хаті;
Сестра плаче, йде шукати
Братів на чужину,
А дівчину заручену
Кладуть в домовину.

Не вертають ся три брати,
По сьвіту блукають,
І три шляхи широкії
Терном заростають.

1847.

Петербург, у цітаделі.

В Е Ч І Р.

(Аф. Ал. Лазаревський).

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть;
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матери вечерять ждуть.

Семя вечеря коло хати;
Вечірня зіронька встає;
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все. Тільки дівчата
Та соловейко не затих.

1847.

Петербург, у цитаделі.

П У С Т К А.

Рано в-ранці новобранці
Виходили із села.
А за ними молодими
Одна дівчина пішла.
Подибала стара мати
Дочку з милим розлучати.
Розлучила та вмовляла,
Поки в землю закопала,
А сама в старці пішла.

Стоїть село, не виросло,
Не перемінилось,
Тільки пустка на край села
На бік похилилась.

Сем'я вечера кою хат,,

Коло пустки на милиці
Москаль шкандибає,
На садочок позирає,
В пустку заглядає.
Заглядає: не вигляне
Чорнобрива з хати,
Не покличе стара мати
Вечеряти в хату.
А він колись був кликаний,
Рушники вже ткались,
І хустина мережалась,
Шовком вишивалась;
Думав жити, любити ся,
Весь вік веселитись,
А довелось, мій голубе,
Сльозами умитись!

Сидить собі коло пустки,
На дворі смеркає,
А в вікно, неначе баба,
Сова виглядає.

1847.

Петербург, у цітаделі.

— 0 —

Мені тринадцятий минало,
Я пас ягнята за селом.
Чи то так сонечко сіяло,
Чи так мені чого було —
Мені так любо, любо стало,
Неначе в Бога...
Уже прокликали до паю,
А я собі у буряні
Молю ся Богу; і не знаю,
Чого маленькому мені
Тоді так приязно молилось,
Чого так весело було.
Господнє небо і село,
Ягня, здаєть-ся, веселилось,
І сонце гріло, не пекло.

Сидить собі коло пустки...

Та не довго сонце гріло,
Не довго молилось; ;
Запекло, почервоніло
І рай запалило.
Мов прокинув ся, дивлю ся:
Село почорніло,
Боже небо голубее
І те помарніло.
Поглянув я на ягнята —
Не мої ягнята;
Обернув ся я на хати —
Нема в мене хати:
Не дав мені Бог нічого!
І хлинули сльози,
Тяжкі сльози... А дівчина,
При самій дорозі,
Недалеко коло мене,
Плоскінь вибирала,
Та й почула, що я плачу:
Прийшла, привітала,
Утирала мої сльози,
І поцілувала...

Неначе сонце засіяло,
Неначе все на сьвітї стало
Моє: лани, гаї, сади...
І ми, жартуючи, погнали
Чужі ягнята до води.

Бридня! а й досї, як згадаю,
То серце плаче та болить:
Чому Господь не дав дожить
Малого віку у тім раю!
Умер би орючи на ниві,
Нічого б на сьвітї не знав,
Не був би в сьвітї юродивим,
Людей і Бога б не проклинав!

1847.

Орська кріпость.

Ой стрічечку до стрічечки
Мережаю три нічечки,
Мережаю, вишиваю, —
У неділю погуляю!

Ой плахотка-червчаточка, —
Дивуйте ся, дівчаточка!
Дивуйте ся, парубки,
Запорожські козаки!

Ой дивуйтесь, лицяйте ся,
А з іншими вінчайте ся!
Подавані рушники...
Оттаке-то, козаки!

1847.

Орська кріпость.

—o—

Коло гаю, в чистім полі,
На самій могилі,
Дві тополі високії.
Одна одну хилить,
І без вітру гойдають ся,
Мов борють ся в полі.
Отто сестри чарівниці
Оттії тополі.

Закохали ся обидві
В одного Івана;
А Іван, козак звичайний,
Обох їх не ганив,
І лицяв ся то з тією,
То з другою любо, —
Поки в яру, у-вечері,
Під зеленим дубом
Не зійшли ся усі троє.
— Оттак то ти, кате,
Знущаєш ся над сестрами!...

І пішли шукати
Трути-зілля, щоб Івана
Завтра отруїти.

Бо сестри ходили.....
Плакать над Иваном.

Найшли зільля, накопили
І стали варити;
Заплакали, заридали,
Та нема де дітись,
Треба варить!

Наварили;
Івана струїли,
Й поховали коло гаю
В полі на могилі.

І байдуже? Ні, не дуже!
Бо сестри ходили
Що день божий в-ранці рано
Плакать над Іваном,
Поки й самі отруїлись
Тим зільлем поганим.

А Бог людям на науку
Поставив їх в полі
На могилі тополями,
І тії тополі
Над Іваном на могилі,
Коло того гаю,
І без вітру гойдають ся,
І вітер гойдає.

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Як-би мені черевики,
То пішла б я на музики...
Горенько моє!
Черевиків я не маю,
А музика грає, грає,
Жалю завдає!

Ой піду я боса полем,
Пошукаю свою долю:
Доленько моя!
Глянь на мене чорнобриву,
Моя доле неправдива,
Безталанна я!

Дівчаточка на музиках
У червоних черевиках —
Я сьвітом нужу...
Без розкоши, без любови,
Зношу свої чорні брови,
У наймах зношу!...

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

багата я,
І вродлива я,
Та не маю собі пари,
Безталанна я!

Тяжко, важко в сьвітї жить.
І нікого не любить,
Оксамитові жупани
Одинокій носить!

Полюбилась би я,
Одружилась би я
З чорнобривим сиротою,
Та не воля моя!

Батько, мати не сплять,
На сторожі стоять:
Не пускають саму мене
У садочок гулять!

А хоч пустять, то з ним,
З препоганим старим,
З моїм нелюбом багатим,
З моїм ворогом злим!

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Полюбила ся я,
Одружила ся я
З безталанним сиротою —
Така доля моя!

Люде гордії, злі
Розрізнили, взяли
Та повезли до прийому —
Оддали в москалі!

І московкою я,
Одиною я
Старію ся в чужій хаті —
Така доля моя!

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Породила мене мати
У високих у палатах,
Шовком повила;
У золоті, в оксамиті,
Мов та квіточка укрита,
Росла я, росла.

І виросла я на диво:
Кароока, чорнобрива,
Білолиця.
Убогого полюбила,
Мати за-між не пустила:
Остала ся я —

У високих у палатах
Увесь вік свій діувати...
Недоля моя!
Як билина при долині,
В одинокій самотині
Старію ся я.

На сьвіт божий не дивлю ся,
Нї до кого не горну ся,
А матір стару —
Прости мене, моя мати!
Буду тебе проклинати,
Поки не умру...

1848.
Кос-Арал.

— о —

Ой я свого чоловіка
В дорогу послала,
А од шинку та до шинку
Стежечку топтала.
Та до куми заходила
Пшона позичати,
Оттих дітей годувати
В нетопленій хаті.

І нагодувала,
І спати поклала,
Сама пішла до дяка
Добувати пятака,
Та й заночувала.

А із Криму чоловік
Ледве ноги доволік;
Воли поздыхали,
Вози поламались,
З батіжками чумаченьки
До дому вертались.

Увійшов у хату,
Ударивсь об поли:
Лазять діти у запічку,
Голодні і голі.
„А де ваша, діти, мати?“
Сердешний питає.
— „Тату! тату! наша мати
У шинку гуляє.“

1848.
Кос-Арал.

Ой вигострю товариша,
Засуну в халяву,
Та піду шукати правди
І тієї слави.
Ой піду я не лугами
І не берегами,
І піду я не шляхами,
А по-над шляхами.
Та спитаю в жидовина,
В багатого пана,
У шляхтича поганого
В поганім жупані,
І у ченця, як трапить ся:
Нехай не гуляє,
А сьвяте письмо читає,
Людей поучає:
Щоб брат брата не різали
Та не окрадали,
Та в москалі вдовиченка
Щоб не оддавали.

1848.

Кос-Арал.

— 0 —

По улиці вітер віє
Та сніг замітає.
По улиці по-під тиньню
Вдова шкандибає —
Під дзвіницю сердешная
Руки простягати
До тих самих, до багатих,
Що сина в салдати
Позаторік заголили...
А думала жити,
Хоч на старість у невістки
В добрі одпочити...
Не довелось! Виблагала
Тую копійчину,
Та Пречистій поставила
Сьвічечку за сина.

1848.

Кос-Арал.

Ой сяду я під хатою,
На улицю гляну,
Як то тії дівчаточка
Без своєї Ганни,
Без моєї Ганнусеньки,
У хрещика грають.

І грають ся невесело,
І не так співають
Дівчаточка... А моєї
Голубки немає:
У свекрухи десь воркує,
Мене виглядає.

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Закувала зозуленька
В зеленому гаї;
Заплакала дівчинонька
Дружини немає.
А дівочі молодії
Веселії літа,
Як квіточки за водою,
Пливуть з сього світа.

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

На улиці невесело,
В хаті батько лає,
А до вдови на досьвітки
Мати не пускає.
Що-ж мені робити?
Де мені подітись?
Чи то з иншим полюбитись,
Чи то утопитись?
Ой надіну я сережки
І добре намисто,

Та піду я на ярмарок
В неділю на місто.
Скажу йому: „Сватай мене,
Або одчепи ся! —
Бо як мені у матери,
То лучше втопить ся!”

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Ой пішла я у яр за водою,
Аж там милий гуляє з другою.
А другая тая,
Розлучниця злая,
Багата сусідонька,
Вдова молодая.

А я вчора з нею,
З сїєю змією,
В полі плоскїнь вибирала,
Та все їй розказала, —
Що, як мене любить,
Женити ся буде,
І до себе злую суку
Просила в придане.

Іване мій, Іване,
Друже мій коханий!
Побий тебе сила божа
На наглій дорозі!

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

Туман, туман долиною —
Добре жити з родиною;
А ще лучше за горою
З дружиною молодою.

Ой піду я темним гаєм,
Дружиноньки пошукаю.
„Де ти? де ти? озови ся!
Прийди, серце, пригорни ся!

Нумо, серце, лицяти ся,
Та поїдем вінчати ся,
Щоб не знали батько й мати,
Де ми будем ночувати.”

Одружилась, заховалась...
Бодай була не кохалась!
Легче було б самій жити,
Як з тобою в сьвіті битись.

1848.
Кос-Арал.

—o—

У перетику ходила
По оріхи,
Мірошника полюбила
Для потіхи.
Мельник меле, решетує,
Обернеть-ся, поцілує —
Для потіхи.

У перетику ходила
По опеньки,
Лимаренка полюбила
Молоденька.
Лимар кичку зашиває,
Мене горне, обнімає —
Молоденьку.

У перетику ходила
Я по дрова,
Та бондаря полюбила
Чорноброва.
Бондар відра набиває,
Мене горне, пригортає —
Чорноброву.

Коли хочеш добре знати,
Моя мати,
Кого будеш по-переду
Зятем звати:
Усіх, усіх, моя мамо,
У неділеньку зятями
Будеш звати.

1848.

Кос-Арал.

— 0 —

У неділеньку та ранесенько,
Ще сонечко не зіходило,
А я молоденька
На шлях, на дорогу
Невеселая виходила.
Я виходила за гай на долину,
Щоб не бачила мати,
Того молодого
Чумаченька свого
Зострічати.

Ой зострілась я
За тими лозами
Та з чумацькими возами:
Ідуть його воли,
Воли половії,
Ідуть, ремигають;
А чумаченька мого молодого
Коло воликів немає.

Ой копали йому в степу при дорозі
Та притиками яму;
Завернули його у тую рогожу,
Та й спустили Івана
У ту яму глибокую
На високій могилі.
Ой Боже милий, милосердний,
А я так його любила!...

1848.

Кос-Арал.

Усіх, усіх, моя мамо...

Не тополю високою
Вітер нагинає:
Дівчинонька одинока
Долю зневажає.
— Бодай тобі, доле,
У морі втопитись,
Що не даєш мені й досі
Ні з ким полюбитись!
Як дівчата цілують ся,
Як їх обнімають,
І що тогді їм діється, —
Я й досі не знаю...
І не знати-му. Ой, мамо!
Страшно дівувати,
Увесь вік свій дівувати,
Ні з ким не кохатись.

1848.

Кос-Арал.

— 0 —

У топтала стежечку
Через яр,
Через гору, серденько,
На базар.
Продавала бублики
Козакам,
Вторгувала, серденько,
Пятака.
Я два шаги, два шаги
Пропила,
За копійку дудника
Найняла.
Заграй мені, дуднику,
На дуду,
Нехай своє лишенько
Забуду!
Оттака я дівчина,
Така я!
Сватай мене, серденько, —
Вийду я!

1848.

Кос-Арал.

І широку долину,
І високу могилу,
І вечірню годину,
І що снилось, говорилося
Не забуду я.

Та що з того? Не побрались,
Розійшли ся, мов не знались.
А тим часом дорогії
Літа наші молодії
Марно пронеслись.

Помарніли ми обоє,
Я — в неволі, ти — вдовою;
Не живем, а тільки ходим
Та згадуєм тії годи,
Як жили колись.

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

На городі коло броду
Барвінок не сходить;
Чомусь дівчина до броду
По воду не ходить.

На городі коло тину
Сохне на тичині
Хміль зелений; не виходить
Дівчина з хатини.

На городі коло броду
Верба похилилась;
Зажурилась чорнобрива,
Тяжко зажурилась.

Плаче, плаче та ридає,
Як рибонька беть-ся...
А над нею, молодою,
Поганець сьміється.

1848.
Кос-Арал.

Як-би мені, мамо, намисто,
То пішла б я завтра на місто;
А на місті, мамо, на місті —
Там музики грають троїсті;
А дівчата з парубками
Лицяють ся... Мамо, мамо!
Безталанна я!

Ой піду я Богу помолю ся,
Та піду я у найми найму ся,
Та куплю я, мамо, черевики;
Та найму я троїсті музики:
Нехай люде не здивують,
Як я, мамо, потанцюю...
Доленько моя!

Не дай мені вік дівувати,
Коси мої плести, заплітати,
Бровенята дома зносити,
В самотині віку дожити!
А поки я заробляю,
Чорні брови полиняють...
Безталанна я!

1848.
Кос-Арап.

— 0 —

Ой умер старий батько
І старенькая мати,
Та нема кому щирої
Тії радоньки дати.
Що мені на сьвіті
Сироті робити?
Чи йти в люди жити,
Чи дома журитись?
Ой піду я в гай зелений,
Посажу я руту:
Як що зійде моя рута,
Остану ся тут.

Прийде милий в мою хату
Хазяїнувати;
А як же ні, то я піду
Доленьки шукати.
Посходила тая рута,
В гаї зеленіє;
А дівчина сиротина
У наймах марніє!

1848.

Кос-Арал.

—o—

Не вернув ся із похода
Гусарин-москаль.
Чого-ж мені його шкода?
Чого його жаль?
Що на йому жупан куций,
Що гусарин чорноусий,
Що Мащою звав?
Ні, не того мені шкода,
А марніє моя врода,
Люде не беруть;
А на улиці дівчата,
Насьміхають ся, прокляті,
„Гусаркою” звуть!...

1848.

Кос-Арал.

—o—

У Вільні, городі преславнім,
Отсе лучило ся недавно.
Ще був тогді (от як на те
Не вбгаю в віршу сього слова) —
Тогді здоровий, прездоровий
Зробили з його лазарет;
А бакалярів розігнали
За те, що шапки не ламали
У Острій Брамі... дурня знать
По походу! Отже назвать
Йй-Богу я його не вмію,
Того студента — що-ж нам діять?!

То синок був литовської
Гордої графині:
І хороше, і багате,
І одна дитина,
І училось не паничем,
І шапку знімало
В Острій Брамі. Добре було,
Та лихо спіткало:
Улюбило ся сердешне
(Було молодее)
У жидівку молодую,
Та й думаю з нею,
Щоб сього не знала мати,
Звичайне побратись,
Бо не можна ради дати,
Що то за проклята!
Мов змальована сиділа
До самої ночі
Перед вікном і втирала
Заплакані очі:
Бо й вона таки любила,
І страх як любила!
Та на бульвар виходила
І в школу ходила
Усе з батьком, то й не можна
Було ради дати;
І банкир якийсь із Любська
Жидівочку сватав.

Що тут на світі робити?
Хоч іти топитись
До Закрету: не хочеться
Без жидівки жити
Студентові: А жид старий —
Ніби теє знає,
Дочку свою одиначку
В хаті замикає,
Як іде до лавок в-ранці,
І найма сторожу,
Стару Рухлю. Ні, небоже,
Рухля не pomoже!
Уже де вона на світі

Роман сей читала
З шовковою драбинкою?
І Рухля не знала;
Може сама догадалась;
Тільки заходилась
Та сплела й собі таку,
І в ночі спустилась
До студента на улицу.
І де б утікати?
А вони (звичайне, діти)
Любо цілуватись
Коло воріт заходились.
А жид із на-двору,
Мов скажений, вибігає
З сокирою. Горе!
Горе тобі, стара мати!
Нема твого сина;
На улиці валяється
Убита дитина,
Убитая жидовином.
Горе тобі, мати!
Жидівочка... (де та сила
Взяла ся в дитяти?!)
Вихватила ту сокиру,
І батькові в груди
Аж по обух вгородила!

Оттаке - то чудо
У тім місті преславному,
У тій Вільні сталось.
Дивувались довго люде:
Де вона сховалась,
Жидівочка та гадюча,
Що батька убила?
А вона в-ночі любенько
В Вілїї втопилась,
Бо найшли її в Закретї;
Там і поховали.
А графиня без дитини
Сердешна осталась.
Поїхала у Рим, кажуть,
Та десь опинилась,

Та з маркизом якимсь голим,
Кажуть, одружилась.
Може й брешуть, бо, звичайне,
На те вони люде:
І вдовицю не забудуть,
І тую осудять.

1848.
Кос-Арал.

— 0 —

За сонцем хмаронька пливе
Червоні поли розстилає,
І сонце спатоньки зове
У синє море, покриває
Рожевою пеленою,
Мов мати дитину.
Очам любо; годиночку,
Малую годину
Нїби серце одпочине,
З Богом заговорить.
А туман, неначе ворог,
Закриває море.
І хмароньку рожевую,
І тьму за собою
Розстилає туман сивий,
І тьмою німою
Оповиє тобі душу,
Й не знаєш, де дітись.
І ждеш його, того сьвіту,
Мов матери діти...

1849.
Кос-Арал.

— 0 —

Як маю я журити ся,
Докучати людям,
Піду собі сьвіт-за-очи:
Що буде, те й буде!
Найду долю, одружу ся,

Не найду, втоплю ся,
Та не продам ся нікому,
В найми не найму ся.

Пішов же я сьвіт-за-очи...
Доля заховалась,
А воленьку люде добрі
І не торгували,
А без торгу закинули
В далеку неволю,
Щоб не росло таке зільля
На нашому полю...

1849. 3. 1.

Кос-Арал.

— 0 —

(УДОВИЦЯ.)

Ой крикнули сірі гуси
В яру на ставу;
Стала на все село слава
Про тую вдову.
Не так слава, не так слава,
Як той поговір,
Що заїздив козак з Січи
До вдови на двір;
Вечеряли у сьвітлиці,
Мед, вино пили,
І в кімнаті на кроваті
Спочити лягли.
Не минула слава тая,
Не марно пішла:
Удовиця у мясниці
Сина привела.
Вигодувала малого,
До школи дала,
А із школи його взявши,
Коня купила;
А коня йому купивши,
Сідельце сама
Самим шовком вишивала,
Злотом окула;

Одягла його в червоний
В жупан дорогий,
Посадила на коника:
„Гляньте, вороги!
Подивітесь!” Та й повела
Коня вдовж села,
Та й привела до обозу,
В військо оддала.
А сама на прощу в Київ
В черниці пішла...

1849.
Кос-Арал.

Зацьвіла в долині
Червона калина,
Ніби засьміялась
Дівчина-дитина.
Любо, любо стало,
Пташечка зраділа
І защебетала...
Почула дівчина,
І в білій свитині
З біленької хати
Вийшла погуляти
У гай на долину.

І вийшов до неї
З зеленого гаю
Козак молоденький.
Цілує, витає,
За руки хватает.
І йдуть по долині
Тихою ходою
І йдучи співають,
Як діточок двоє;
Під тую калину
Прийшли, посідали,
І поцілувались...

Якого-ж ми раю
У Бога благаєм?!
І самі не знаєм!
Рай у вічи лізе,
А ми в церкву лізем
Заплющивши очі:
Такого не хочем!
Сказав би я правду,
Та що з неї буде?
Самому завадить,
А попам та людям
Однаково буде!

1849.
Кос-Арал.

— 0 —

(МАТИ ПОКРИТКА.)

У нашім раї, на землі,
Нічого красчого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
Буває, іногді дивлю ся,
Дивуюсь дивом, і печаль
Охватить душу; стане жаль
Мені її, і зажурю ся
І перед нею помолю ся,
Мов перед образом сьвятим
Тієї матери сьвятої,
Що в мир наш Бога принесла.
(А ми, — хвала нам і хвала! —
Дарма, що Бог, що ми не стоїм
І волосочка одного,
Таки повісили його.)
Тепер їй любо, любо жити!
Вона сєред ночі встає,
І стереже добро своє,
І дожидає того сьвіту,
Щоб знов на його надивитись,
Наговоритись. „Се моє,
Моє!...” і дивить ся на його,
І молить ся за його Богу,

І йде на улицю гулять
Гордїйше самої цариці,
Щоб людям, бачте, показать
Своє добро: „А подивіть ся,
Мое найкрасче над всіми!”
І ненароком инший гляне:
Весела, рада, Боже мій!
Несе до дому свого Йвана,
І їй здаєть-ся — все село
Весь день дивило ся на його,
Що тільки й дива там було,
А більше не було нічого.
Щасливая!...

Лїта минають;
По-троху діти виростають;
І вирости, і розійшлись
На заробітки в москалі.
А ти остала ся, небого,
І не остало ся нікого
З тобою дома. Наготи
Старої нічим одягти
І витопить зимою хати;
А ти не здужаєш і встати,
Щоб хоч огонь той розвести.
В холодній молиш ся оселі
За їх, за діточок...

А ти,
Великомученице! Села
Минаєш, плачучи, в ночі
І полем, степом ідучи,
Свого ти сина закриваєш.
Бо й пташка іногді пізнає
І защебече: „Он байстря
Несе покритка на базар!”

Безталанная! де ділась
Краса твоя тая,
Що всі люде дивувались?
Пропала, немає!...
Все забрала дитиночка,
І вигнала з хати;
І вийшла ти за царину,

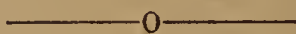
З хреста ніби знята.
Старці тебе цурають ся,
Мов тії прокази;
А воно таке маленьке,
Воно ще й не лазить.
І коли-то воно буде
Гратись, і промовить
Слово „мамо”, великеє,
Найкрасчєє слово?!
Ти зрадїєш, і розкажеш
Дитині правдиво
Про панича лукавого,
І будеш щаслива...
Та недовго: бо не дійде
До зросту дитина,
Піде собі сліпця водить,
А тебе покине
Калїкою на розпутїї,
Щоб собак дражнила,
Та ще й вилає — за те, бач,
Що на сьвіт родила,
І за те ще, що так тяжко
Дитину любила.
І любити-меш, небого,
Поки не загинеш
Межи псами, на морозі
Де-небудь під тином!...

Оттим мені і жаль стане
Матери небоги,
Що вона його так любить,
Так гине за його,
За те чадо поганєє, —
Занапастить в сьвітї
Найкрасчєє добро своє,
Молодії літа.
А воно, буває, з його
Не вийде нічого,
Або вийде недолюдок,
Сатана безрога!
І ніколи із байстряти
Не мати-ме мати

Собі доброї дитини,
Хоч вона й багата.

Добре оттим панам жити:
Нічого не знають!
І не знають, як ті діти
У їх виростають.
Бо матери там не мають,
А мамку наймають.

1849.
Кос-Арал.

На великдень, на соломі
Против сонця, діти
Гralись собі крашанками,
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к сьвяткам
З лиштвою пошили
Сорочечку, а тій стьожку,
Тій стрічку купили;
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку... Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукави.
— Мені мати купувала...
— Мені батько справив...
— А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
„А я в попа обідала!”
Сирітка сказала...

1849.
Кос-Арал.

Було роблю що, чи гуляю,
Чи Богу молю ся,
Усе думаю про його
І чогось бою ся.
Дурна була, молодая,
Я все виглядала,
Чи не шле за рушниками, —
І не сподівалась,
Що він мене дурну дурить.
А серце боліло,
Ніби знало, що так буде, —
Сказати не вміло.
А як-би було сказало,
То я б не любила;
Може була б до криниці
У гай не ходила.
А то в ранці і в вечері
Ходила, гуляла;
Доходилась, остала ся,
На віки осталась
Дівувати. Тяжко мені
У матери в хаті
Старіти ся, а свої
Вже хати не мати.

А ще й досі, чи роблю що,
Чи то так гуляю,
Усе думаю про його,
І сама не знаю,
Чого думаю, чого я
У той гай ходила,
І за-що його так довго,
Так тяжко любила.

1849.
Кос-Арал.

Буває, іногді старий
Не знає сам, чого зрадіє,
Неначе стане молодий,
І заспіває, як уміє.
І стане ясно перед ним
Надія ангелом сьвятим,
І зоря, молодість його,
Вітає весело над ним.
Що-ж се зробило ся з старим?
Чого зрадів отсе? Того,
Що, бачите, старий подумав
Добро якесь комусь зробить.
А що-ж, як зробить! Добре жить
Тому, чия душа і дума
Добро навчила ся любити:
Нераз такому любо стане,
Нераз барвінком зацвіте.
Оттак, буває, в темну яму
Сьвятеє сонечко загляне,
І в темній ямі, як на те,
Зелена травка поросте.

1849.

Кос-Арал.

— 0 —

І золотої й дорогої
Мені, щоб знали ви, не жаль
Моєї долі молодой.
А іногді така печаль
Оступить душу, аж заплачу!
А ще до того, як побачу
Малого хлопчика в селі:
Мов одірвалось од гільлі,
Одно-однісеньке під тином
Сидить собі в старій ряднині, —
Мені здається, що се я,
Що се-ж та молодість моя.
Мені здається, що ніколи
Воно не бачити-ме волі,

Сьвятої воленьки! що так
Даремне, марне пролетять
Його найкрасчії літа,
Що він не знати-ме, де дітись
На сїм широкім вольнім сьвіті,
І піде в найми; і колись,
Щоб він не плакав, не журился,
Щоб він де-небудь прихилився,
То оддадуть у москалі...

1849.

Кос-Арал.

— 0 —

Ми в-купочці колись росли,
Маленькими собі любились;
А матери на нас дивились
І говорили, що колись
Одружимо їх. Не вгадали!
Старі заранья повмирали,
А ми малими розійшлись,
Та вже й не сходимось ніколи.

Мене по воли і неволи
Носило всюди; принесло
На старість ледве і до дому.
Веселеє колись село
Чомусь тепер мені старому
Здавалось темним і німим,
Таким, як я тепер, старим.
І бачить ся, в селі убогім —
Мені так бачить ся — нічого
Не виросло і не згнило,
Таке собі, як і було:
І яр, і поле, і тополі,
І над криницею верба
Нагнула ся, як та журба
Далеко в самотній неволі;
Ставок, гребелька і вітряк
З-за гаю крилами махає,
І дуб зелений, мов козак
Із гаю вийшов та й гуляє

По-під горою; по горі
Садочок темний, а в садочку
Лежать собі у холодочку,
Мов у раю, мої старі.
Хрести дубові посхилялись,
Слова дощем позаливались...
І не дощем, і не слова
Гладесенько Сатурн стирає!...
Нехай з сьвятими спочивають
Мої старії!...

„Чи жива

Отта Оксаночка?” питаю
У брата тихо я. — „Яка?”
— „Отта маленька, кучерява,
Що з нами грала ся колись.”
— „Чого-ж ти, брате, зажурився?”
— „Я не журюсь.” — „Помандрувала
Отта Оксаночка в поход
За москалями, та й пропала.
Вернулась, правда, через год,
Та що з того! З байстрам вернулась,
Острижена. Було, в ночі
Сидить під тином, мов зозуля,
Та кукає, або кричить,
Або тихисенько співає,
Та ніби коси розплітає.
А потім знов кудась пішла,
Ніхто не знає, де поділась.
Занапастилась, одуріла...
А що за дівчина була!
Так-так що краля! І не вбога,
Та талану Господь не дав...
А може й дав, та хтось украв
І одурив сьвятого Бога...”

1849.

Кос-Арал.

— 0 —

І станом гнучим, красою,
Пренепорочно молодою,
Старії очи веселю.

Дивлю ся іногді, дивлюсь:
І чудно! мов перед сьвятою,
Перед тобою помолюсь.
І жаль мені старому стане
Твоєї божої краси.
Де з нею дінеш ся єси?
Хто коло тебе в сьвіті стане
Сьвятим хранителем твоїм?
І хто заступить, хто прикриє
Од зла людського в час лихий?
Хто серце чистее нагріє
Огнем любови, хто такий?
Ти сирота, нема нікого,
Опріче праведного Бога.
Молись же, серце! Помолюсь
І я з тобою.

Щось пророче
Мені вже зазирає в очи —
І я вже Богу не молюсь,
Уже й на тебе не дивлюсь.
Мені приснилось: ти вже мати.
Не в оксамитах, не в палатах
Твоє голоднее дитя.
І вянеш ти. А дні летять,
Несуть все добро за собою,
Уже й надію понесли,
А ти осталась на землі,
Одна-однісенька. З тобою
Єдинее добро було
Твоє дитя, поки росло,
В колодочки поки вбивалось;
Оперилось, і ти осталась
Стара і немощна. Людей,
Людей неприязних благаєш
І Христа ради простягаєш
Коло зачинених дверей
Старії руки.

Оттак я іногді тобою,
Тобою, серце, молодою
Старії очи веселю.

Дивлюся іногді, дивлюсь
На стан твій гнучий, і за тебе
Тихенько Богу помолюсь.
Моли ся й ти, бо ще на небі —
Ще з неба, серце, не зійшла
Твоя і доля і недоля.

1850.

Оренбург.

Огні горять, музика грає,
Музика плаче, завиває!
Алмазом добрим, дорогим
Сіяють очі молодії,
Вітає радість і надія
В очах веселих. Любо їм,
Очам негрішним, молодим!
І всі регочуть ся, сьміють ся,
І всі танцюють. Тільки я,
Неначе заклятий, дивлюся
І нишком плачу, плачу я.
Чого-ж я плачу? Мабуть шкода,
Що без пригоди, мов негода,
Минула молодість моя.

1850.

Оренбург.

І досі снить ся: під горою,
Між вербами, та над водою
Біленька хаточка; сидить,
Неначе й досі, сивий дід
Коло хатиночки і бавить
Хорошее та кучеряве
Своє маленькеє внуча.
І досі снить ся: вийшла з хати
Веселая сьміючись мати,
Цілує діда і дитя —
Аж тричі весело цілує,

. . . і бавить . . .
Свое маленькое внуца...

Прийма на руки і годує,
І спать несе; а дід сидить
І усьміхається, і з-тиха
Промовить нишком: „Де-ж те лихо?
Печали тії, вороги?”
І нищечком старий читає
Перехрестившись „Отче-наш”.
Крізь верби сонечко сіяє
І тихо гасне... День погас,
І все почило. Сивий в хату
І сам пішов опочивати.

1850.

ПІСНЯ.

(Ф. .І Черненку на память 22. IX. 1859).

Ой по горі ромен цвіте,
Долиною козак іде
Та у журби питається:
Де та доля пишається?

Чи то в шинках з богачами?
Чи то в степах з чумаками?
Чи то в полі на роздольї
З вітром віється по волї?

Не там, не там, друже, брате!
У дівчини, в чужій хатї,
У рушничку та в хустинї
Захована в новій скринї.

1859. 7.-VI.

Лихвин (у Харківщинї).

О й маю, маю, я оченята —
Нікого, мати, та оглядати,
Нікого, серденько, та оглядати!

Ой маю, маю і рученята —
Нікого, матінко, та обнімати,
Нікого, серденько, та обнімати!

Ой маю, маю і ноженята —
Та ні з ким, матінко, потанцювати,
Та ні з ким, матінко, потанцювати,

1859. 21.-VII.

Черкаси.

СЕСТРІ.

Минаючи убогі села
Понаддніпрянські невеселі,
Я думав: де-ж я прихилюсь
І де подіну ся на сьвітї?
І снить ся сон мені: дивлюсь,
В садочку, квітами повита,
На пригорі собі стоїть
Неначе дівчина, хатина.
Дніпро геть-геть собі розкинувсь,
Сіяє батько та горить!
Дивлюсь: у темному садочку,
Під вишнею у холодочку
Моя єдина сестра,
Многострадалиця сьвятая,
Неначе в раї спочиває,
Та з-за широкого Дніпра
Мене небога виглядає.

І їй здається: виринає
З-за філі човен, доплива
І знова в філі порина...
— „Мій братіку! моя ти доле!”
І ми прокинули ся: ти —
На панщині, а я — в неволи!...

Оттак нам довело ся йти
Ще з-малечку колючу ниву!
Моли ся, сестро! Будем живі,
То Бог pomoже перейти.

1859. 20.-VII.

Черкаси.

Дівча любе, чорнобриве
Несло з льоху пиво,
А я глянув, подивився
Та аж похилив ся.
Кому воно пиво носить?
Чому босе ходить?
Боже сильний! Твоя сила
Та тобі-ж і шкодить.

1860. 15.-I.
Петербург.

— О —

Над Дніпровою сагою
Стоїть явір між лозою,
Між лозою з ялиною,
З червоною калиною.

Дніпро беріг ріє, ріє,
Яворові корінь мие;
Стоїть старий, похилив ся,
Мов козак той зажурился —

Що без долі, без родини
Та без вірної дружини,
Без дружини і надії
В самотині посивіє!

Явір каже: „похилю ся,
Та в Дніпрові скупаю ся.”
Козак каже: „погуляю,
Та любої пошукаю.”

А калина з ялиною
Та гнучкою лозиною,
Мов дівчаточка із гаю
Вихожаючи співають —

Повбирані, заквітчані
Та з таланом заручені,
Думки-гадоньки не мають, —
Вють ся, гнуть ся та співають...

1860. 24.-VI.
Петербург.

— О —

Минули літа молодії...
Холодним вітром од надії
Уже повіяло. Зима!...
Сиди один в холодній хаті:
Нема з ким тихо розмовляти,
Ані порадитись. Нема,
Ані когісінько нема!
Сиди ж один, поки надія
Одурить дурня, осьміє,
Морозом очи окує,
А думи гордії розвіє,
Як ту сняжину по степу...
Сиди ж один собі в кутку,
Не жди весни, сьвятої долі!
Вона не зійде вже ніколи
Садочок твій позеленить,
Твою надію оновить,
І думу вольную на волю
Не прийде випустить... Сиди —
І нічогісінько не жди!...

1860. 19.-X.

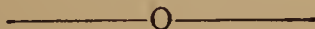
Петербург.

Титарівна-Немирівна
Гаптує хустину,
Та колише московщину,
Малую дитину.
Титарівна-Немирівна
Людьми гордувала,
А москаля-пройдисьвіта
Нищечком витала.
Титарівна-Немирівна
Почестного роду,
Виглядає пройдисьвіта
Москаля з походу.

19. X. 1860.

Перятин.

І день іде, і ніч іде...
І, голову схопивши в руки,
Дивуєш ся: чому не йде
Апостол правди і науки?!

1860. 5.-ХІ.

Петербург.

—О—

Тече вода з-під явора
Яром на долину,
Пишаєть-ся над водою
Червона калина.
Пишаєть-ся калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

Тече вода із-за гаю
Та по-під горою,
Хлюпощуть ся качаточка
По-між осокою.
А качечка впливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Тече вода край города,
Вода ставом стала.
Прийшло дівча воду брати,
Брало, заспівало.
Вийшли з хати батько й мати
В садок погуляти,
Порадитись, кого б то їм
Своїм зятем звати.

1860. 7.-ХІ.

Петербург.

—О—

Д О Л Я.

Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сїромі стала. Ти взяла
Мене маленького за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
„Учи ся, серденько! колись
З нас будуть люде,” ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчив ся. А ти — збрехала!
Які з нас люде?... Та дарма!
Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою...
Ходімо-ж, доленько моя,
Мій друже щирій, нелукавий!
Ходімо дальше! Дальше слава,
А слава — заповідь моя!

1858. 9.-П.

Нижній Новгород.

Не так тії вороги,
Як добрії люде —
І окрадуть жалкуючи,
Плачучи осудять,
І попросять тебе в хату,
І будуть витати,
І питать тебе про тебе,
Щоб потім сьміятись,
Щоб з тебе сьміятись,
Щоб тебе добити.
Без ворогів можна в сьвіті
Як-небудь прожити;
А сї добрі люде
Найдуть тебе всюди,
І на тім сьвіті добряги
Тебе не забудуть.

1848.

Кос-Арал.

Ой люлі, люлі, моя дитино,
В день і в ночі...
Підеш, мій сину, по Україні,
Нас кленучи.

Сину мій, сину! не клени тата,
Не помяни!
Мене прокляту, я — твоя мати,
Мене клени!...

Мене не стане, — не йди між люди,
Іди ти в гай:
Гай не питає, й бачить не буде,
Там і гуляй!

Найдеш у гаї тую калину,
То пригорнись!...
Бо я любила, моя дитино,
Її колись.

Як підеш в села, у тії хати,
То не журись;
А як побачиш з дітками матір,
То — не дивись!

1848.
Кос-Арал.

Ілюстрована Шевченківська бібліотека.

1. Причинна. З 2 малюнками і портретом.	14. Москалева криниця. З 1 малюнком і портр.
2. Катерина. З 3 малюнками і портретом.	15. Варнак. З 1 малюнком і портретом.
3. Тополя. З 1 малюнком і портретом.	16. Титарівна. З 1 малюнком і портретом.
4. Гайдамаки. З 15 малюнками і портретом.	17. Марина. З 1 малюнком і портретом.
5. Черниця Маряна. З 1 малюнком і портретом.	18. Сотняк. З 1 малюнком і портретом.
6. Утоплена. З 1 малюнком і портретом.	19. Петрусь. З 1 малюнком і портретом.
7. Гамалія. З 1 малюнком і портретом.	20. Тарасова ніч. — Іван Підкова. — Перебендя. З 2 малюнк. і портрет.
8. Сова. З 1 малюнком і портретом.	21. Русалка. — Як би тобі довелося. З 2 малюнками і портретом.
9. Єретик або Іван Гус. З 1 малюнком і портр.	22. Назар Стодоля. З 2 малюнками і портретом.
10. Невольник. З 2 малюнками і портретом.	23. Збірник дрібних віршів. З 7 малюнками і портр.
11. Наймичка. З 2 малюнками і портретом.	24. Збірник дрібних віршів про Україну та козацтво. З 4 малюнками і портретом.
12. Відьма. З 1 малюнком і портретом.	
13. Княжна. З 1 малюнком і портретом.	За всі разом..... \$1.50.
-

Кожний свідомий Українець повинен знати ІСТОРІЮ СВОГО КРАЮ.

Видавництво »Капад. Фармера« в порозуміню з Руською Книгарнею у Вінніпегу передрукувало старокраще видане
Проф. М. Грушевського

ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ

в комплекті. Історія є популярна і зрозуміла для кожного. В старім краю випродали два видання, тепер вже час щоби по 4-ох літах появил ся третій наклад. Є се величезна книга, має 516 сторін, 416 образків. — Ціна \$3.00.

Замовленя всилайте на адресу:

Ruska Knyharnia

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.